

MAASEUTUVIRASTO / VARAINHOITO-OSASTO

Tukien kirjanpitoyksikkö/Pirjo Kankaanmäki, puh.nro 0207725566

7.8.2007

EU:N YHTEISESSÄ MAATALOUSPOLITIIKASSA KÄYTETTÄVÄ VAKUUSJÄRJESTELMÄ**TAUSTAA**

Euroopan unionin yhteisellä maatalouspolitiikalla on kolme keskeistä toteuttamisperiaatetta: 1) Yhteiset markkinat, joka merkitsee maataloustuotteiden vapaata siirtymistä jäsenmaiden välillä, 2) Yhteisöpreferenssi, joka tarkoittaa jäsenmaiden tuotannon asettamista etusijalle kolmansien maiden tuotteisiin nähden, ja 3) Yhteinen rahoitus, joka tarkoittaa sitä, että yhteisen maatalouspolitiikan aiheuttamat kustannukset ovat koko yhteisön vastuulla riippumatta siitä, mistä yksittäisestä tuotteesta tai jäsenmaasta on kysymys. Maatalouden markkinajärjestelyt noudattavat lähtökohdiltaan samoja peruseriaatteita kuin teollisuustuotteiden yhteismarkkinat. Markkinatasapainon saavuttamiseksi ja viljelijöiden tulotason turvaamiseksi joudutaan maataloustuotemarkkinoilla kuitenkin turvautumaan usein julkisen vallan väliintuloon. Tätä varten on luotu VAKUUSJÄRJESTELMÄT. Ne varmistavat, että sovittuihin toimenpiteisiin todella ryhdytään, maksut suoritetaan ja/tai markkinoita ei horjuteta tekemällä tarjouksia tai antamalla lupauksia, joita ei aiota toteuttaa. Kun asiakas antaa viranomaiselle vakuuden, hän sitoutuu pitämään lupauksensa. Mikäli asiakas ei pidä lupauksiaan, hän joutuu kärsimään taloudellisen menetyksen.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisessa Suomessa käytettävä vakuusjärjestelmä perustuu EU-komission asetukseen 2220/85 ja asetuksen muutoksiin n:ot 1181/87 ja 3403/93. Tuotekohtaisissa asetuksissa on lisäksi säännöksiä esim.vakuuden määrästä, muodosta ja määräajoista.

VAKUUSMUODOT

Hyväksytyt vakuusmuodot ovat käteistalletus ja pankin tai vakuutusyhtiön antama takaus.

KÄTEISTALLETUS

Pienet vakuudet on helpointa antaa käteistalletuksena. Käteistalletusta voidaan käyttää myös kiireellisissä tapauksissa, jolloin vakuuden tulisi olla asetettu nopeasti. Käteistalletusvakuuden tallettamisessa on käytössä seuraava tili: NORDEA 166030-103872, tilin omistaja on maaseutuvirasto. Kun käteistalletus suoritetaan pankkisiirtona, sen voidaan katsoa muodostavan vakuuden vasta, kun toimivaltainen viranomainen on varmistunut määrän saamisesta käyttöönsä. Kiireellisissä tapauksissa asiakas voi lähettää MAVIn varainhoito-osastolle faxin talletuksen kuitista pankkileimoineen. Kun vakuuksien hoitaja on todennut soittamalla pankkiin, että suoritus on tullut viranomaisen tilille, niin tämä on riittävä osoitus siitä, että vakuus on viranomaisen käytössä. Käytettävä fax-numero on : 020 7725505 ja faxin vastaanottaja on Oili Hassinen. Käteistalletuksesta ei makseta asiakkaalle korkoa.

PANKIN ANTAMA TAKAUS

Asiakas neuvottelee itsenäisesti takauksesta takaajaksi hyväksytyn notifioidun pankin kanssa. MAVIn varainhoito-osasto hoitaa notifikaatiot ja ilmoitukset EU-komissiolle. Suomi on notifioinut seuraavat takaajat:

Pohjola Pankki Oyj, Helsinki
 Sampo Pankki Oyj
 Nordea Pankki Oyj
 Ålandsbanken Abp, Maarianhaminan konttori
 Säästöpankki Aktia Oyj, Helsingin keskuskonttori
 Svenska Handelsbanken Ab (julk), Suomen sivukonttoritoiminta
 Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ), Helsingin sivukonttori
 Danske Bank A/S, Helsinki Branch
 Danske Bank A/S, Denmark, Sweden Branch
 Calyon Pankki, Helsingin sivukonttori
 Pohjola Insurance Group, Helsinki
 If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, Helsinki
 ABN AMRO Bank N.V. Tukholma
 ABN AMRO Bank N.V. Rotterdam
 Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG, München
 Dansk Kaution, Ballerub
 Jyske Bank A/S, Kööpenhamina
 De Nationale Borgmaatschappij, Amsterdam
 Fortis Bank Nederland N.V., Rotterdam
 Fortis Bank S.A., Milanon haarakonttori
 HSCB Trinkhaus & Burkhardt KgaA, Düsseldorf
 ING Bank, Amsterdam
 National Westminster Bank PLC, Lontoo
 Rabobank Nederland, Utrecht
 The Royal Bank of Scotland, Lontoo
 Euler Hermes Kreditförsäkring Nordea Ab, Suomen sivuliike, Helsinki
 Säästöpankki Optia, Iisalmi
 Jokioisten Osuuspankki, Jokioinen

Muiden yritysten takauksia EI HYVÄKSYTÄ. Ns. konsernitakauksia ei myöskään hyväksytä vakuuksiksi eikä myöskään esim.emoyhtiöiden ja tytäryhtiöiden välisiä takauksia.

Takaaja kirjoittaa takauksensa omalle lomakkeelleen, johon se sisällyttää takuusitoumustekstin. Takuusitoumusteksti on määrämuotoinen. MAVIn varainhoito-osastolla on saatavilla takuusitoumustekstejä sekä suomen-, ruotsin- että englanninkielisinä. Takausasiakirja toimitetaan MAVIn varainhoito-osastolle. Takausasiakirjan mukana toimitetaan MAVIin Oili Hassiselle alkuperäinen vakuusilmoituslomake täytettynä. Lomakkeita on saatavana sekä suomen-, ruotsin- että englanninkielisinä.

Vakuus annetaan euroissa; lisäksi on tarkistettava, että se on riittävän suuri, riittävän kauan voimassaoleva sekä oikean muotoinen. Takuusitoumusmallit on sovittu Suomen Pankkiyhdistyksen kanssa.

Takausasiakirjoista aiheutuneet kulut lankeavat vakuuden antajan korvattaviksi, niitä EI siis korvata EU:n (As. 2220/85) eikä Suomen valtion budjettivaroista tai rahastoista.

Vakuus voidaan korvata toisella vakuudella, esimerkiksi käteistalletus voidaan muuttaa pankkitakaukseksi.

VAKUUDEN LAJI

Vakuus voi olla joko yleisvakuus tai yksittäisvakuus. Pääsääntöisesti vakuus annetaan yleisvakuutena, jolloin vakuus voidaan käyttää tarpeen mukaan useampiin eri liiketoimiin ja esimerkiksi emoyhtiön (joka on asettanut vakuuden esim.pankkitakauksen) eri tytäryhtiöiden liiketoimiin. Vakuusrekisterissä yleisvakuudesta kohdistetaan aina riittävä määrä vakuutta aina kulloinkin meneillään olevaan toimintaan. Yleisvakuuden asettaminen on asiakkaan kannalta yleensä aina vaivattomampaa ja edullisempaa. Asiakas voi käyttää myös yksittäisvakuutta. Tällöin asiakkaan tulee huolehtia joka kerran erikseen kaikkien vakuutta vaativien liiketoimiensa yhteydessä yksittäisvakuuden asettamisesta.

Asiakas tulee saamaan vakuusrekisteristä kuukausittaisen tiliotteen omista vakuuksistaan ja niiden kohdistuksista eli tiliotteesta käy ilmi, miten vakuutta on käytetty.

VAKUUKSIEN VAPAUTTAMINEN JA PIDÄTTÄMINEN

Annetut vakuudet, joita toimivaltainen viranomais ei ole alun alkaen hyväksynyt vakuuksiksi, vapautetaan heti. Myös ne vakuudet, joihin liittyvä tarjous on hylätty, vapautetaan heti.

Muissa tapauksissa vakuuksien vapauttaminen voi tapahtua vasta, kun kunkin velvoitteen osalta on esitetty todisteet siitä, että kaikki vakuuteen kohdistuvat vaatimukset on täytetty.

Velvoitteeseen voi sisältyä eriasteisia vaatimuksia, nimittäin ensisijaisia, toissijaisia tai alempiasteisia vaatimuksia. Nämä todisteet ja vaatimukset on määritelty tuotekohtaisesti niistä annetuissa asetuksissa.

ensisijainen vaatimus = asetuksessa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi olennainen vaatimus **teon suorittamisesta** tai suorittamatta jättämisestä

toissijainen vaatimus = ensisijaisen vaatimuksen täyttämiseksi asetetun **määräajan noudattaminen**

alempiasteinen vaatimus = mikä tahansa **muu** asetuksessa säädetty vaatimus

Esim.non food-tuotantoasetuksessa ensisijaiseksi vaatimukseksi on määritelty raaka-aineiden jalostaminen sopimuksessa mainituiksi lopputuotteiksi.

Vakuuden pidättämisellä tarkoitetaan, että vakuuden antaja menettää vakuuden kokonaan tai osittain toimivaltaiselle viranomaiselle, kun velvoitetta, johon kyseinen vakuus, kohdistuu ei ole täytetty. Esimerkiksi tuotteelle on anottu ja saatu 10 000 kg:n vientituki- ja vientilupa, mutta luvasta onkin käytetty vain 8000 kg. Tällöin ensisijainen vaatimus eli vientitapahtuma on jäänyt täyttämättä ja osa asetetusta vakuudesta pidätetään. Ensisijaisen vakuuden laiminlyönniksi katsotaan se, että todistetta vaatimuksen täyttämistä ei ole esitetty määräajan kuluessa. Mikäli 18 kk:n kuluessa tämän määräajan päättymisestä esitetään todiste kaikkien ensisijaisien vaatimusten

täyttämisestä, 85% pidätetystä määrästä palautetaan vakuuden antajalle. Jos em. tapauksessa toissijaisia vaatimuksia ei kuitenkaan ole noudatettu, vakuus vapautetaan osittain ja loppuosa pidätetään. Jos todisteet esitetään vasta 18 kuukauden määräajan umpeutumisen jälkeen, ei pidätettyä määrää palauteta vakuuden antajalle.

Mikäli vakuuden vapauttamiseksi tarvittavien todisteiden esittämiselle ei ole asetettu määräaika, tällainen määräaika on 12 kk. aikarajasta, joka on asetettu ensijaisten vaatimusten noudattamiselle, tai jos tällaista aikarajaa ei ole määritelty, 12 kuukautta siitä päivästä, jolloin kaikki ensisijaiset vaatimukset ovat täyttyneet. Määräaika ei voi kuitenkaan ylittää kolmea vuotta siitä hetkestä, kun vakuus on kohdistettu tiettyyn velvoitteeseen.

KÄYTÄNNÖSSÄ vakuuden pidättäminen tapahtuu seuraavasti:

1) MAVI:n viranomaisen (markkinatukiosasto,) toteaa, ettei sitoumusta ole täytetty

2) Viranomaisen tekee päätöksen vakuuden pidättämisestä. Tätä varten on lomake "Päätös vakuuden pidättämisestä". Se täytetään ja allekirjoitetaan asianmukaisesti ts.allekirjoittajat eli päättäjät ovat samoja henkilöitä, joilla on oikeus allekirjoittaa tuki- ja maksatuspäätökset.

Viranomaisen numeroi päätöksensä. Päätös tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, koska asiakkaalta on vaadittava menetyn vakuusmäärän maksamista viipymättä. Päätöslomake toimitetaan täytettynä ja allekirjoitettuna MAVIn varainhoito-osaston vakuuksien hoitajalle Oili Hassiselle. Päätöksen mukana asiakkaalle lähetetään tieto valitusosoituksesta.

3) MAVI:n varainhoito-osasto, (joka hoitaa MAVI:n vakuusasiat) ryhtyy perimään asiakkaan menettämää vakuutta. Jos on kyse käteistalletuksesta, asiakkaalle jätetään palauttamatta menetetty osa. Mikäli on kyse pankin antamasta takauksesta, asiakkaalle lähetetään kirjallinen päätös ja lasku vakuuden menetyksestä. MAVI:n tekemässä ja mukaan liitettävässä päätöksessä ilmoitetaan ne perustelut eli asiakkaan laiminlyönnit, joista vakuuden menetys johtuu. Mikäli asiakas ei voi tai halua maksaa itse menetettyä osaa vakuudesta, MAVI:n varainhoito-osasto vaatii menetettyä vakuutta takaajalta eli pankilta, joka onkin tietysti velvollinen maksamaan antamansa takauksen perusteella. Asiakkaan kannattaa kuitenkin harkita, maksaako hän itse pidätetyn vakuussumman ennenkuin maksattaa sen takaajalla, koska takaajalla on oikeus periä takaamansa ja maksamansa summa asiakkaalta.

VAKUUDEN PALAUTTAMINEN

Käteistalletusvakuus palautetaan asiakkaalle asiakkaan pyynnöstä. Pyyntö lähetetään MAVI:n varainhoito-osastolle Oili Hassiselle, joka lähettää palautuspyynnön edelleen MAVI:n markkinatukiosastolle. Markkinatukiosasto tarkistaa, että kaikki liiketoimet on suoritettu loppuun, eikä vakuuspidätyksiä tule, sekä antaa luvan käteistalletuksen palautukseen.

Pankkitakaus palautetaan pankkiin takauksen määräajan umpeuduttua tai asiakkaan pyynnöstä. Pyyntö lähetetään MAVI:n varainhoito-osastolle, josta pankkitakausasiakirja palautetaan MAVI:n markkinatukiosaston luvalla takaisin takauksen myöntäneelle pankille.